

Posudek rigorózní práce

Poezie Sebastiana Satty,

kteřou předložila Mgr. Petra Šimková.

Ústav románských studií FFUK, listopad 2018

Tématem rigorózní práce Mgr. Petry Šimkové je tvorba a osobnost sardského básníka Sebastiana Satty. Málokterý autor vyvolal (převážně „geograficky“) u literárních historiků i svých současníků tak rozporuplné reakce jako právě Satta. Na jedné straně Sardy milovaný a opěvovaný „národní“ básník, jak dokazuje kromě jiného velkolepě pojaté náměstí Sebastiana Satty v těsné blízkosti jeho domu v sardském Nuoru, na druhé straně pro značné množství italských „pevninských“ kritiků, mezi něž můžeme počítat i samotného Benedetta Croceho, jen nepříliš autentický autor, který se až příliš nechává inspirovat svými dvěma největšími vzory – Giosuè Carduccim a Giovannim Pascolim.

Rigorózní práce Petry Šimkové představuje dílo Sebastiana Satty v celé jeho komplexnosti. V první části se autorka věnuje představení sardské reality Sattovy doby i doby předešlé. Kromě básnickovy biografie je zde stručně vylíčen historický, politický i společenský vývoj Sardinie od sjednocení Itálie přes přelom 19. a 20. století až do první světové války. Nastínění problémů, jimiž netrpěla v této době pouze Sardinie, ale také celý italský jih a Sicílie zajisté dokazuje, že díky své geografické izolovanosti je vývoj tohoto ostrova do značné míry odlišný od vývoje „na pevnině“, v oblastech střední a severní Itálie, a tím se také sensibilita sardského básníka může do značné míry odlišovat. Právě specifičnost sardského života, lidové kultury a společenských nepokojů se stala Sattovým hlavním tématem. Mgr. P. Šimková podává tento nástin stručně, avšak výstižně, přestože právě řešení otázky jihu je zajisté možné řešit mnohem obsírněji.

První ze dvou analytických částí předložené práce je věnována rozboru nejvýznamnějších básnických sbírek Sattova díla v chronologickém sledu. Panoramatický rozbor ukazuje vývoj v tematice (konstatováno na s. 75), které se básník věnuje, a v celkovém pohledu dokazuje jeho snahu skloubit silnou inspiraci v té době již uznávaných básníků Carducciho a Pascoliho

spolu s tematikou Sattovy rodné Sardinie a jejích specifík. Analýza se týká sbírek *Nella Terra dei Nuraghes*, *Versi ribelli*, *Canti barbaricini* a *Canti del Salto e della Tanca*.

Nejpodnětější část práce tvoří třetí oddíl, kde se autorka věnuje srovnání Sattových básní s básněmi Giosuè Carducciho a Giovanniho Pascoliho. Na několika příkladech zde nachází silný formální vliv, který v řadě případů nemá příliš daleko od plagiátu. Obzvláště u prvních sbírek je na mnoha místech konstatováno, že citované básně nedosahují vyšší kvality a příliš podléhají svým vzorům. Zvláštní kapitolou jsou básně, které Satta napsal po smrti své dcery – zde je ještě silněji akcentováno téma smrti a opuštěnosti, jež se propojuje s tématem odlehlosti celého ostrova. Podle mého názoru zde tragická osobní zkušenost pronikla do Sattovy tvorby hlouběji a jednotlivé skladby se tak stávají upřímnější, hlubší a formální i lexikální nápodoba ustupuje do pozadí. Snad v návaznosti na tuto básnickou zkušenost se Satta také začíná věnovat zvláštní poetice *Muttos* – jedná se o skladby převážně s milostnou tematikou, jež svoji inspiraci nacházejí v lidové poezii. Lidovost je zde nejen použitým tematickým prvkem, jak tomu bylo u básní počátečního období, ale také inspirací formální, díky níž se Satta vzdaluje od svých vzorů a vytváří vlastní, ryze sardskou poetiku.

Autorka provádí analýzy pečlivě a na mnoha místech ukazuje Sattovu neautentičnost, přesto ale trvá na originalitě jeho díla. Autentičnost Sattových básní vidí v zakomponování specificky sardských témat, jako jsou bandité, osamění a použití mnoha lidových prvků. Hlavním rozlišujícím prvkem je konstatováno sardské prostředí, avšak otázkou je, zda tento aspekt je dostačující k uznání autentičnosti jeho tvorby. V poslední analytické části práce je v jednotlivých rozborech akcentována spíše podobnost s oběma výchozími básníky, pro důkaz originality by bylo dobré prokázat na příkladech ve větší míře také opak. Osobně nejsem přesvědčená, že pouze zakomponování sardských témat či sardského prostředí stačí k přehodnocení kritiky Benedetta Croceho a dalších kritiků, kteří v Sattově tvorbě nespatovali nic jiného než „ozvěny Carducciho, Pascoliho a D’Annunzia“. Sattova poetika je sardskou realitou ozvláštěná, přesto však až na výše zmíněné výjimky zůstává poněkud ve stínu svých velkých vzorů. Pro Sardy je však Sebastiano Satta národním básníkem, jak bylo řečeno výše, a právě ve výběru témat vidí, podobně jako autorka, jeho význačnost. Problematika Sattovy autentičnosti je do značné míry otevřenou otázkou a rozhodně může vést k zajímavé diskuzi o samotných principech poezie.

Druhá část práce je výrazně formálně zvládnutější, objevuje se méně překlepů a také jazyk je plynulejší. V práci zaráží nedokonalá redakce (např. diplomová práce místo rigorózní práce –

abstrakt, s. 8, s. 103), obecně známá literární postava Don Quijote by měla být psána ve španělském tvaru s velkými písmeny (s. 20, s. 40) a italská verze Don Chisciotte by měla být používána pouze v případě označení názvu básně, nikoli postavy (s. 40), či „onomatopoetičnost“ místo „onomatopoičnost“ (s. 54). V překladech se občas setkáme s chybami či přehlédnutími: například v básni I tre re, vzhledem k tomu, že se odehrává ve vánočním čase, chlapce nenavštíví „tři mágové“, ale Tři králové (s. 50), stejně tak slovo „protestatario“ znamená „protestní, oponující“, nikoli „protestantský“ (s. 33) – v ital. „protestante“.

Přestože se jedná o téma zajímavé a nevyhnutelné, problematika nápodoby literárních vzorů a otázka Sattova přijetí dobového vkusu i do značné míry funkční citovost obrazů Sardinie nebyly tématem této rigorózní práce. Mgr. Petra Šimková představila dobu, osobnost i dílo Sebastiana Satty vyčerpávajícím způsobem a s nesporným osobním zaujetím, k analýzám vybrala vhodné příklady a jeho básnické dílo analyzovala do značné hloubky – nevěnovala se pouze hlavní poetické linii, ale také jejím nuancím. Závěrečná analytická část je zajímavá a otevírá možnost pro nastolení řady dalších otázek. Proto rigorózní práci doporučuji k obhajobě a předběžně hodnotím jako prospěšnou.